

Súd: Okresný súd Galanta
Spisová značka: 10C/102/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2312208680
Dátum vydania rozhodnutia: 07. 07. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľuboš Sziget
ECLI: ECLI:SK:OSGA:2014:2312208680.14

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd v Galante v konaní vedenom pred sudcom JUDr. Ľubošom Szigetim v právnej veci navrhovateľov: 1./ V. W., nar. XX.XX.XXXX bytom Š. XXXX/XX, B., 2./ D. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom T. X, N. D., 3./ J. J.Á., nar. XX.XX.XXXX, bytom F.. Š. XXXX/X, B., zastúpená Mgr. Norbertom Stankom, advokátom so sídlom M. R. Štefánika 4280/30, Sereď, proti odporcovi: F. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom W. XXX, M. N. M., zastúpený JUDr. Dagmar Hornákovou, advokátkou so sídlom A. Hlinku 3044, Sereď, o neplatnosť právneho úkonu, takto

rozhodol:

Súd u r č u j e , že závet zriadený A. W. rod, T. nar. XX.XX.XXXX, zomrelou XX.XX.XXXX vo forme notárskej zápisnice pred notárkou JUDr. Oľgou Melíšikovou PhD., so sídlom v Sereďi, ul. M. R. Štefánika č. 1178/6, pod č. N., N. XXXXX/XXXX, N. zo dňa XX. XX.XXXX j e n e p l a t n ý .

Odporca je povinný z a p l a t i ť navrhovateľke v 3. rade náhradu trov konania 444,90 euro k rukám jej právneho zástupcu do troch dní.

Navrhovateľom v 1. a 2. rade súd náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

odôvodnenie:

Navrhovatelia so svojím návrhom podaným na Okresný súd Galanta 18. 4. 2012 žiadali určiť, že závet, ktorý bol spísaný A. W. vo forme notárskej zápisnice zo dňa X. X. XXXX a je zapísaný v centrálnom registri and NCRza je neplatný. Svoj návrh odôvodnili tým, že v čase vykonania tohto právneho úkonu A. W. už dlhšiu dobu bola liečená psychiatricky s diagnózou polyetiologická demencia ťažkého stupňa. Menovaná bola 18. januára 2012 pozbavená spôsobilosti k právnym úkonom v plnom rozsahu súdom.

Odporca vo svojom písomnom vyjadrení na návrh, potom čo súd pripustil jeho vstup do konania, namietol, že nie je pasívne legitimovaný v tomto spore. Poukázal na to, že závet bol spísaný u notára bez prítomnosti tretích osôb, a išlo o vyjadrenie poslednej vôle jeho matky. On svoju matku len previezol k notárovi na vykonanie tohto právneho úkonu, keďže jeho matka bola staršia osoba a mala zdravotné ťažkosti. Odporca zároveň podal odvolanie proti uzneseniu Okresného súdu Galanta číslo konania 10C/102/2012 - 38 zo dňa 20. novembra 2011.

Krajský súd v Trnave uznesením číslo konania 24Co/543/2012 - 59 zo dňa 13. marca 2013 odvolanie odporcu proti vyššie označenému uzneseniu súdu 1. stupňa odmietol s poukazom na to, že vecná legitímácia účastníka konania je otázka hmotnoprávna a súvisí s predmetom dokazovania a súd ju môže riešiť až na základe výsledkov dokazovania a len v súvislosti s rozhodovaním vo veci samej. Nedostatok vecnej legitímácie nemôže byť dôvodom zamietnutia návrhu na pristúpenie ďalšieho účastníka, kedy nemôže byť žiadny priestor k posudzovaniu otázky jeho vecnej legitímácie a nemôže byť významná ani pre rozhodnutie súdu o tom, či vstúpenie ďalšieho účastníka do konania bude pripustené.

Pre poriadok treba uviesť, že pôvodne bola žalovaná i samotná zriaďovateľka závetu A. W., ktorá bola zastúpená opatrovníčkou V. A., keďže zriaďovateľka závetu bola pozbavená spôsobilosti k právnym úkonom súdom v plnom rozsahu. Táto však v priebehu súdneho konania zomrela dňa 28. 5. 2014, preto súd konanie vo vzťahu k nej uznesením číslo konania 10C/102/2012 - 120 zo dňa 9. 6. 2014 zastavil. Podľa zistenia súdu po zomrelej do úvahy prichádzajú štyria zákonní dedičia a to práve účastníci tohto konania na strane navrhovateľov a odporcu.

Súd vo veci vykonal dokazovanie výsluchom účastníkov konania, oboznámením rozsudku Okresného súdu v Galante číslo konania 13 Ps /9/2011 - 43, znaleckého posudku číslo XXX/XXXX MUDr. Mária Straku, výsluchom tohto znalca, lekárskymi správami a nálezmi, znaleckým dokazovaním znalcom z odboru zdravotníctvo a farmácia odvetvie psychiatria MUDr. Jánom Bernátom, spisovým materiál vo notárskeho úradu notárky JUDr. Oľgy Melišikovej PhD., spisová značka N. XX/XXXX, N. XXXXX/XXXX, N. XXXX/XXXX a zistil nasledovný skutkový stav:

A. W., rod. T., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom M. N. M. XXX, č. OP: B. XXXXXX ako závetkyňa zriadila vo forme notárskej zápisnice číslo N XX/XXXX, N. XXXXX/XXXX, N. XXXX/XXXX závet dňa X. Q. XXXX. V zmysle tohto závetu po zrelej úvahe, dobrovoľne, slobodne a vážne, pri plnom vedomí, bez akéhokoľvek nátlaku sa rozhodla, že po jej smrti odkáže všetok svoj hnutelný a nehnuteľný majetok, ktorý bude vlastniť v čase svojej smrti a majetok kdekoľvek sa nachádzajúci, ako aj práva predchádzajúce dedičskou postupnosťou, svojmu synovi F. W. v celosti. V záveti uviedla, že je si vedomá, že vlastní nehnuteľnosť v katastrálnom území M. N. M. a to rodinný dom súpisné číslo XXX spoločne s pozemkom v celosti, poľnohospodárske pozemky. Tento závet sa vzťahuje na všetok majetok, ktorý bude vlastniť v čase jej smrti. Závetný dedič, syn F. W., si je vedomý toho, že sa o ňu postará v chorobe a starobe a vystrojí jej pohreb. Notárkou bola poučená o neopomenuteľných dedičoch a to o deťoch V. W., J. J., D. M.. Na znak toho, že ide o jej slobodnú a vážnu, určitú a zrozumiteľne prejavenu vôľu, ako aj na znak toho, že tento právny úkon neurobila v tiesni a za nápadne nevýhodných podmienok zápisnicu vlastnoručne pred notárkou podpísala.

Rozsudkom Okresného súdu Galanta číslo konania 13 Ps/9/2011 - 43 zo dňa 18. januára 2012 bola A. W. pozbavená spôsobilosti na právne úkony v plnom rozsahu. Za jej opatrovníka bola ustanovená súdom J. J. rodená W.. V tomto konaní súd sa oboznámil s lekárskou správou - nálezom zo dňa 7. 4. 2011 od psychiatra MUDr. Daniely Gonosovej, podľa, ktorej menovaná trpí chorobou polí polyetologická demencia ťažkého stupňa na báze a s precipítue cerebrí, metabolckej báze a senia. Pacientka nie je schopná samostatnej existencie, vyžaduje opateru druhou osobou po dobu 24 hodín a je vhodné posúdenie spôsobilosti právnym úkonom a určenie opatrovníka cestou súdu. V tomto konaní súd vykonal znalecké dokazovanie znalcom z odboru zdravotníctvo odvetvie psychiatria MUDr. Máriom Strakom. Znalec podal písomný znalecký posudok pod číslom XXX/XXXX zo dňa X. XX. XXXX, podľa, ktorého okrem iných zistil, že menovaná trpí trvalou duševnou poruchou a to zmiešanou demenciou ťažkého stupňa, pričom táto porucha trvá už niekoľko rokov, ochorenie je trvalé a nevyliciteľné. Duševná porucha závažným negatívnym spôsobom ovplyvňuje správanie a konanie vyšetrovanej. Je plne odkázaná na komplexnú starostlivosť na svoje okolie. Menovaná aktuálne nie je schopná, vzhľadom ku svojej duševnej poruche, vykonávať žiadne právne úkony a ani byť nimi viazaná.

MUDr. Mário Straka v prejednávanej veci bol vypočutý ako svedok. Potvrdil, že A. W. pred napísaním znaleckého posudku vyšetril a oboznámil sa s jej zdravotnou dokumentáciou. U menovanej bola diagnostikovaná cievna demencia už 15. 8. 2006. Pred spísaním závetu menovaná navštívila psychiatra MUDr. Danielu Gonosovú, ktorá diagnostický uzatvorila prípad ako polyetologická demencia ťažkého stupňa, s tým, že pacientka nie je schopná samostatnej existencie a vyžaduje opateru druhej osoby po dobu 24 hodín. Demencia sa vyvíjala niekoľko rokov a vzhľadom na tento chronologický postup je toho názoru, že menovaná v mesiaci júl 2011 nebola spôsobilá na spísanie predmetného právneho úkonu.

Navrhovatelia pred súdom uviedli, že sú toho názoru, že závet bol spísaný účelovo. Odporca zobral matku na notársky úrad a celý majetok matky si dal pripísať na seba. V tom čase matka už bola dlhšie liečená psychiatricky. Majú naliehavý právny záujem na podaní tohto návrhu pretože chcú, aby po matke sa dedilo rovným dielom. Navrhovateľka 2/ uviedla, že pokiaľ ich matka bola zdravá tvrdila, že budú dediť rovným dielom všetci štyria. Matka už od roku 2006 sa psychiatricky liečila u MUDr. Daniely Gonosovej. O tom, že matka trpí demenciou vedeli všetci súrodenci, keďže v apríli 2011 sa stretli a chceli spolu riešiť situáciu sa matkou. V tom čase už matka nespoznala ani ju ani jej deti ani sestru. V tom čase chceli vyriešiť opatrovateľku matke, nakoniec to dopadlo tak, že o matku sa začala starať dcéra odporcu,

ktorá sa nasťahovala do predmetnej nehnuteľnosti. Navrhovateľka 3/ pred súdom tvrdila, že odporca veľmi dobre vedel o chorobe matky, napriek tomu ju zobral na notársky úrad za účelom spísania závetu. Matka sa nevedela sama o seba postarať, preto to chceli riešiť jej umiestnením do hospicu alebo v dome dôchodcov, napokon sa dcéra odporcu nasťahovala do rodičovského domu a začala sa starať o ich matku.

Pred súdom právna zástupkyňa odporcu žiadala návrh zamietnuť z dôvodu, že navrhovatelia nepreukázali naliehavý právny záujem na podaní tohto návrhu. Odporca pred súdom tvrdil, že celá domová nehnuteľnosť sa skladá z dvoch častí, z pôvodného domu, ktorý má byť predmetom dedičstva a prístavby, ktorú postavil on a má patriť do jeho výlučného vlastníctva. Vie o tom, že matka so sestrou chodila k lekárovi, avšak k akému uviesť nevie. Keď sestra našla u matky závet zobrala ju k psychiatrovi.

Súd vo veci vykonal znalecké dokazovanie znalcom z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria MUDr. Jánom Bernátom. Znalec preskúmal zdravotnú dokumentáciu pacientky vrátane jej psychiatrických vyšetrení. Psychiatricky vyšetřil pacientku na psychiatrickej ambulancii v Šuranoch dňa 19. 12. 2013. Podľa záverov znalca A. W. v čase spísania závetu dňa X. X. XXXX trpela duševnou poruchou - oslabením psychických funkcií v dôsledku zmien mozgu (zmiešanou demenciou) a to je ťažkým vstup stupňom, teda v miere, ktorá vylučovala jej kompetenciu k právne relevantnému konaniu. V čase spísania závetu preto nebola schopná pochopiť zmysel tohto právneho úkonu, čo absolútne sa vylučovalo. Menovaná trpela duševnou poruchou oslabením psychických funkcií v dôsledku viacerých zmien mozgu preukázateľne od roku 2006, ako stav trvalý. Ide o nezvratnosť tejto poruchy. Vyšetrovaná nebola schopná samostatne fungovať v bežnom živote a plne bola odkázaná na pomoc okolia. V čase spísania závetu vzhľadom na duševné ochorenie jej schopnosť orientácie v čase a priestore bola podstatne znížená až vymiznutá. Intelektová a vôľová schopnosť A. W. dňa 2. 6. 2011 bola významne ovplyvnená duševným ochorením a to v takej miere, že menovaná nebola schopná vykonať relevantne a záväzne právny úkon.

Po takto vykonanom dokazovaní súd dospel k nasledovnému právnomu záveru:

Súd viazaný návrhom, v medziach a dôvodoch návrhu (§ 42, § 79, § 120, § 153 O.s.p.) skúmal právny úkon vykonaný poručiťelom za svojho života, pritom tento mal nastúpiť v účinnosti pre prípad jeho smrti. V medziach, v rozsahu a v dôvodoch návrhu súd na tvrdenia navrhovateľov v návrhu vykonal dokazovanie navrhnuté účastníkmi konania. V danom prípade ide o sporové konanie, ktoré je možné začať na návrh v súlade s § 80 písm. c) O.s.p. pre určenie, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je. Ako také konanie je dôkazné konanie, podľa výsledku unesenia resp. neunesenia dôkazného bremena ako procesný dôsledok sa prejaví konečné rozhodnutie vo veci samej.

Samotná skutočnosť, že napadnutým právnym úkonom môžu byť navrhovatelia poškodení na svojich dedičských a tým majetkových právach, na základe prípadného neplatného právneho úkonu dáva navrhovateľom naliehavý právny záujem na určení neplatnosti predmetného právneho úkonu, pretože je jediným prostriedkom na odstránenie neistého právneho postavenia navrhovateľov, v rámci ktorého sa posudzuje platnosť resp. neplatnosť skúmaného úkonu. Preto súd posúdil návrh navrhovateľov tak, že navrhovatelia majú na tomto návrhu naliehavý právny záujem. A opačne odporca podľa procesného výsledku tohto konania je dotknutý na svojich dedičských právach, ktoré má podľa skúmaného právneho úkonu, preto v tomto konaní je pasívne legitimovaný.

Podľa § 34 Občianskeho zákonníka právny úkon je prejav vôle smerujúci najmä k vzniku, zmene alebo zániku tých práv alebo povinností, ktoré právne predpisy s takýmto prejavom spájajú.

Podľa § 35 ods. 1 Občianskeho zákonníka prejav vôle sa môže urobiť konaním alebo opomenutím môže sa stať výslovne alebo iným spôsobom nevzbudzujúcim pochybnosti tom, čo chcel účastník prejsť.

Právne úkony sú prejavy vôle smerujúce ku vzniku, zmene alebo zániku tých práv alebo povinností, ktoré právne predpisy s takým prejavom spájajú. Musí ísť o taký prejav vôle, ktorý smeruje k vytvoreniu zamýšľaného právneho vzťahu. Právny úkon je teda právna skutočnosť spočívajúca v ľudskom chovaní, ktorá je právom dovolená.

Podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne; inak je neplatný.

Podľa § 38 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka neplatný je právny úkon, pokiaľ ten, kto ho urobil, nemá spôsobilosť na právne úkony. Takisto je neplatný právny úkon osoby konajúcej v duševnej poruche, ktorá ju robí na tento právny úkon neschopnou.

Z vykonaného dokazovania súd zistil, že poručiiteľka pri vykonaní právneho úkonu trpela duševnou poruchou, ktorá ju robí na tento právny úkon neschopnou.

Súd vychádzal pri tom zo zásady „ius non scripio testamentum esí voluntatis nostrae iusta sententia de eo quod quis post mortem suam fieri velit (nepísané právo, že testament je platné rozhodnutie našej vôle o tom, čo kto chce aby sa stalo po jeho smrti)“. A to aj s prihliadnutím na zásadu „exhere dationes non sunt adiuvandae (vydedenia sa nemajú podporovať)“, ale na základe vykonaného dokazovania bolo jednoznačne preukázané, že A. W. v čase spisania závetu dňa X. X. XXXX trpela duševnou poruchou - oslabením psychických funkcií v dôsledku zmien mozgu (zmiešanou demenciou) a to je ťažkým vstup stupňom, teda v miere, ktorá vylučovala jej kompetenciu k právne relevantnému konaniu. V čase spisania závetu preto nebola schopná pochopiť zmysel tohto právneho úkonu, čo absolútne sa vylučovalo. Menovaná trpela duševnou poruchou oslabením psychických funkcií v dôsledku viacerých zmien mozgu preukázateľne od roku 2006, ako stav trvalý. Ide o nezvratnosť tejto poruchy. Poručiiteľka nebola schopná samostatne fungovať v bežnom živote a plne bola odkázaná na pomoc okolia. V čase spisania závetu vzhľadom na duševné ochorenie jej schopnosť orientácie v čase a priestore bola podstatne znížená až vymiznutá. Intelektová a vôľová schopnosť A. W. dňa X. X. XXXX bola významne ovplyvnená duševným ochorením a to v takej miere, že menovaná nebola schopná vykonať relevantne a záväzne právny úkon. Preto súd v súlade s vyššie citovaným zákonným ustanovením § 38 ods. 1 a 2 Obč. zákonníka rozhodol tak ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

O náhrade trov konania vo vzťahu T procesne úspešný navrhovateľom súd rozhodol nasledovne:

Navrhovateľka 3/ bola v tomto konaní zastúpená advokátom. Prostredníctvom svojho právneho zástupcu si uplatnila nárok na náhradu trov konania z titulu zaplatenia súdneho poplatku a z titulu trov právneho zastúpenia. Celkovo si uplatnila písomne nárok na náhradu trov konania vo výške 577,10 euro. Súd preskúmal tento uplatnený nárok a v súlade s ustanovením § 142 ods. 1 O.s.p. a §151 O.s.p. priznal navrhovateľke v 3. rade nárok na náhradu trov konania za zaplatený súdny poplatok 99,50 euro, trovy právneho zastúpenia za prevzatie veci a právnu informáciu advokátom (plná moc súdu doručená 28. 10. 2013) 60,07 euro + 7,81 euro režijný paušál, za písomne formulované otázky znalcovi advokátom (31. 10. 2013) 60,07 euro + 7,81 eura režijný paušál, za účasť právneho zástupcu navrhovateľky v 3. rade na súdnych pojednávaniach dňa 9. 6. 2014 a dňa 7. 7. 2014 2 krát po 61,84 euro + 2 krát 8,04 euro režijný paušál, za 1 krát poradu s klientom po doručení znaleckého posudku od súdneho znalca v roku 2014 61,84 euro + 8,04 euro režijný paušál, čiže spolu trovy konania 444,90 euro. Tieto trovy odporca je povinný navrhovateľke 3/ zaplatiť k rukám jej právneho zástupcu do troch dní po právoplatnosti tohto rozsudku.

Navrhovatelia v 1. a 2. rade si náhradu trov konania v priebehu súdneho konania neuplatnili, respektíve nevyčíslili, preto súd na základe vyššie označených zákonných ustanovení O.s.p. náhradu trov konania im nepriznal, hoci vo veci mali plný procesný úspech.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prístupné odvolanie cestou podpísaného súdu na Krajský súd v Trnave do 15 dní odo dňa jeho písomného doručenia písomne dvojmo alebo ústne do zápisnice.

Ak povinný si nesplní to, čo mu ukladá vykonateľné súdne rozhodnutie, oprávnený má možnosť požiadať o nariadenie súdnej exekúcie.